

VIÐMERKINGAR

Var alt ein misskiljing ?

(spurningur til
Sjónvarp Føroya)

Helgi Abrahamsen

Í fleiri vikur í vetur, vóru tær úttanríkispolitisku heimildirnar og ES-forfatningstraktatin, eitt fast evni í Degi og Viku. Kvøld eftir kvøld fingur vit hyggj-

arar at vita, at um danir tóku undir við forfatningstraktatini hjá ES, so bleiv tann danski - og harvið eisini føroyski úttanríkispolitikkurin fluttur úr Keypmannahavn til Brússel. Men av tí at Føroyar ikki eru partur av ES, so fór hetta at vera ein trupulleiki, og tí varð lagt upp til í sjónvarpsinnsøgnum, at føroyingar fóru møguliga at

verða noyddir at yvirtaka úttanríkispolitisku heimildirnar. Sama evnið varð eisini brúkt í kjaksendingum í Sjónvarpi Føroya í vetur.

Tá fólkatingsval varð útskrivað í januar, bleiv hetta sama evnið gjørt til eitt av høvuðsevnunum í valsendingunum. Vit í Sambandsflokkinum royndu at fáa boðskapin fram, um at talan var ikki um at flyta

heimildir úr Keypmannahavn til Brússel, men mótevnis tí máttmikla tíðinda-miðlinum sum sjónvarpið er, megnaðu vit lítið.

Tí undraði tað meg at hoyra Per Stig Møller, úttanríkisráðharra, siga í Degi og Viku tann 31. mars, at Danmark frásigur sær ongarn heimildir til ES við forfatningstraktatini, men at talan verður bert um

samstarv ímillum ES-londini í teimum færum, tá øll limalondini eru samd. Hann vísti í hesum sambandi til dansku grundlógina sum sigur, at bara kongur (ella stjórnin, sum hann hevur tilnevnt), kann umsita danska úttanríkispolitikkinn.

Eg vil tí spyrja redaktiónina í Degi og Viku, um øll hasi mongu innsøgini um

forfatningstraktatini, sum vit sóu í tíðindasendingum, kjaksendingum og valsendingum í vetur, bygdu á eina misskiljing, ella er tað Per Stig Møller sum hevur misskilt forfatningstraktatini, grundlógina og danska úttanríkispolitikkinn?

Den danske stats oplysninger til FN om Færøerne

Michael Feldballe,
michael@feldballe.net

Det gælder for samfundsforhold og historiske begebenheder, som for så mange andre hændelser i verden, at en ting ikke bliver mere sand, jo oftere den bliver sagt.

I denne så spændende tid for udviklingen af de dansk-færøske forhold, er der indtil flere gange blevet henvist til, hvad danske embedsfolk oplyste til FN i henholdsvis 1999 og 2001.

De oplysninger der henvises til, er første gang blevet fremstillet i artiklen kaldet "Færøerne og Grønland i FN dokumenter", en del af den interessante og særdeles oplysende artikelssamling den nordatlantiske gruppe i Folketinget udgav i efteråret 2004. Forfatteren til artiklen har før påske skrevet indlæg i færøske aviser, hvori han bemærker, at det må være meget få der har læst artiklen samt, at der desuden har været en begrænset debat om de fremlagte udsagn gyldighed. Debatten er kommet frem i forbindelse med Per Stig Møllers besvarelse på et §20 spørgsmål stillet af det grønlandske folketingsmedlem Lars Emil Johansen i efteråret 2004.

Som Bogi Eliasen påpeger i sine indlæg, er der til artiklen benyttet materiale fra FN, som de senere år er blevet gjort tilgængelig for alle via internettet.

Ministerens svar

Da jeg hørte om de danske embedsfolks udsagn første gang, skete det ved præsentationen og fremlæggelsen af artikelsamlingen og atlantgruppens arbejde i forbindelse med udarbejdelsen. Jeg sendte efterfølgende en skriftlig forespørgsel til først statsministeriet og siden udenrigsministeriet, for at få afklaret om der disse steder fandtes uddybende oplysninger. Efter en

samtale med en embedsmand fra statsministeriet, stod det klart, at den eneste vej for at få oplysninger om sagen, måtte gå gennem FN's arkiver. Det eneste man fra ministeriet kunne være behjælpelig med, var at oplyse om Per Stig Møllers svar. Af svaret fremgik, at den i 2001 nævnte udtalelse stod i en pressemeddelelse, som det jo også er nævnt i Bogi Eliasens artikel, men at udtalelsen i denne pressemeddelelse ikke stemte overens med de udsagn der var noteret i mødeprotokollen.

I svaret fra Per Stig Møller står således at "Udtalelsen om, at grønlandere og færinger følger sig som danske, skulle være fremsat over for komiteen under FN konventionen om barnets rettigheder. Det fremgår imidlertid alene af en pressemeddelelse, men ikke af det officielle referat, der refererer det synspunkt, at grønlandere og færingerne netop ikke opfatter sig som nationale mindretal" (svar på spørgsmål nr. S. 1390, d. 14. januar 2005). Forinden har Per Stig Møller i sit svar påpeget, at selvom både Grønland og Færøerne indbydes til at deltage i arbejdet med at give periodiske rapporter til FN komiteerne, så er det

Grønland der har taget en aktiv del i denne proces, hvor imod Færøerne har holdt sig mere passiv.

Per Stig Møller pointerer derfor i en afsluttende bemærkning at, den uheldige formulering, som forekommer i pressemeddelelsen, netop er et tegn på hvor vigtigt det er at Færøerne deltager i internationale møder, for at sikre at alle nuancer bliver videregivet korrekt til de internationale komiteer. Denne slutbemærkning er jo yderst interessant set i lyset af de seneste dages aktiviteter, for det er netop Famjinskjalid der er blevet udnævnt, som en sikring af de færøske muligheder for at give korrekte oplysninger til blandt andet FN. Men denne mulighed var således tilstede i forvejen.

Mødereferatet

Det lykkedes at få oplysningerne på den omtalte pressemeddelelse fra udenrigsministeriet, og under punktet "Discussion" står der i pressemeddelelsen fra FN at læse følgende, der her er oversat fra engelsk: "den grønlandske og færøske befolkning har aldrig betragtet sig selv som minoriteter; de betragter sig som danske" (CRC 27th session

22. maj 2001, findes på: www.unhcr.ch/hurricane/hurricane.nsf).

I det mødereferat som omtales i svaret fra udenrigsministeren, finder man flere steder hvor Færøerne blive omtalt. Indledningsvis udtaler en af de danske embedsfolk at man beklager at det ikke havde været muligt for de selvstyrende områder Grønland og Færøerne ("autonomous governments of Greenland and the Faeroe Islands", pkt. 3), at deltage i den delegation der ved denne lejlighed skulle afgive oplysninger til FN.

En af komiteens medlemmer stiller senere under pkt. 14 et spørgsmål til den danske delegation om, hvorfor grønlandere og færinger ikke betragtes som nationale minoriteter, når dette er tilfældet for det tyske mindretal. Til dette svarer et medlem af delegationen under pkt. 35, at der ikke findes en definition af et nationalt eller etnisk mindretal i dansk lovgivning og at ingen minoritet nyder specielle fordele. Det tyske mindretal i Danmark identificeres som sådan, med henblik på konventionen for beskyttelse af nationale minoriteter, som Danmark og Tyskland var initiativtagere til i 1996.

Det er således vigtigt at holde fast i betydningen af udtrykket nationale mindretal, når en repræsentant for den danske delegation efterfølgende henviser til, at "under den danske grundlov er Færøerne og Grønland dele af det danske rige på lige fod med resten af landet. Mens disse to dele af Danmark har et udvidet selvstyre, betragter indbyggerne på Færøerne og Grønland sig ikke som nationale minoriteter" (oversat fra engelsk, pkt 46, Summary record of the 699th meeting, CRC/C/SR.699, 22. maj 2001, Geneva).

Det kan være et spørgsmål om tolkning, hvorledes man vælger at udlægge betydningen af ordet nationale

minoriteter. Tilsvarende kan det diskuteres om hvorvidt det rent faktisk leder til pressemeddelelsen konklusion om at færinger og grønlandere føler sig som danske. Denne sidste udlægning findes der dog ikke belæg for i relation til mødereferatet, når det så tydeligt fremgår at begrebet nationale mindretal henviser til det tyske mindretal i Danmark, samt at det flere steder pointeres at der for Færøerne og Grønland er tale om selvstyrende enheder.

Andre dokumenter

Nuvel, for at modgå den konklusion, som artiklen i sin oprindelige udformning leder hen mod og som er blevet senest er blevet refereret i Dagur og Vika d. 5. april 2005, vil jeg her henviser til andre FN dokumenter som taler mod den påstand, at den danske stat har givet usande og forkerte oplysninger til FN:

Overfor menneskerettigheds komiteen oplyste den danske delegation i oktober 2000 at man "med beklagelse måtte meddele at delegationen ikke kunne bestå af repræsentanter for det færøske hjemmestyre, idet alle sektioner af hjemmestyret var travlt optaget med at forberede forhandlinger om at opnå fuld suverænitet for Færøerne ("all sections of government there were busy preparing for negotiations on obtaining full sovereignty for the Faeroes.") (Pkt. 35, Summary record of the 1876th meeting : Denmark. 2 7 / 1 0 / 2 0 0 0 . CCPR/C/SR.1876).

Til komiteen for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder er den danske delegation d. 1. juli 1999 blevet bedt om at oplyse om retten til selvstyre ("the right to self-government") specielt vedrørende den pågående debat om dette på Færøerne. (pkt. 24) Hertil svarede den danske delegation at "med hensyn til rettens til selvstyre, var dens

udformning et emne for fortsat debat." Den danske repræsentant anså "at retten til selvstyre var en fortløbende proces, der kunne komme til udtryk på forskellige måder og i forskellige former, blandt andet gennem udvidet autonomi. På Færøerne havde man derfor nedsat en komite, der skulle udsøge mulighederne for udvidet autonomi, specielt med henblik på et internationalt niveau." (Pkt. 26, Summary Record of the 11th Meeting : Denmark. 0 1 / 0 7 / 9 9 . E/C.12/1999/SR.11)

Overfor komiteen for eliminering af racediskrimination udtalte en repræsentant for den danske delegation helt tilbage i 1997 at "befolkningerne i Grønland og på Færøerne betragter sig ikke som nationale minoriteter, men som uafhængige folk i den danske stat ("as independent peoples in the Danish State"). Den tysktalende befolkning i det sydlige Jylland er derimod en national minoritet, som nyder bestemte relationer i forhold til resten af befolkningen." (Pkt. 10, Summary record of the 1220th meeting: Denmark. 1 8 / 1 1 / 9 7 . CERD/C/SR.1220).

Det skulle gerne fremgå af ovenstående eksempler, at det i flere tilfælde er sket at man fra dansk side rent faktisk har videregivet korrekte oplysninger om gældende forhold på Færøerne og i Grønland. Der burde hermed være givet et mere nuanceret grundlag for betydningen og indholdet af de oplysninger der er videregivet FN om Færøerne og Grønland.

For den der selv måtte ønske at kigge med i dokumenterne, kan disse findes på FN hjemmeside (www.un.org) enten under emnet "Treatise bodies database" eller slet og ret ved en almindelig søgning på ord som "Faeroe" og "Denmark".